

30 SEPT 2014

Stiftelsen Fargespill
Nygårdsgaten 124
5008 Bergen

Bergen, 26. september 2014

Hordaland fylkeskommune
Postboks 7900
5020 Bergen

Referansenr: 2014/1442

Innspill til «Premiss: Kultur. Regional Kulturplan for Hordaland 2015-2025»

Fargespill vil gjerne få takke for anledningen til å spille inn til «Premiss: Kultur – Regional Kulturplan for Hordaland 2015-2025».

1. Om Fargespill – bakgrunn for våre innspill

Fargespill er en forestilling presentert av barn og ungdom med musikk og dans fra hele verden. Forestillingen debuterte med stor suksess under Festspillene i Bergen i 2004. Siden den gang har Fargespill blitt drevet fram som en spektakulær flerkulturell forestilling i stadig utvikling. Fargespill har utviklet seg til et hektisk helårsprosjekt og er sett av over 120 000 publikummere.

Aktørene på scene består av 100 barn og unge fra ca. 35 ulike land, inkludert Norge. Siden 2004 har Fargespill engasjert hundrevis av barn og unge. De fleste av barna og ungdommene er kommet til Norge som flyktninger og asylsøkere. Det er disse unge, lovende aktørene som er grunnstammen i Fargespill.

Fargespillforestillingene er et nært, musikalsk møte med unge menneskers historie om hvem de er og hvor de kommer fra, avdekket gjennom deres egen kulturarv i form av musikk og dans fra deres respektive land. På en enestående måte forenes disse musikalske perlene med våre egne norske musikktradisjoner og global ungdomskultur.

Ideen er at kraftfull scenisk formidling er avhengig av både sterke historier og et høyt profesjonelt nivå. I Fargespill ivaretar topp kvalifiserte musikere, lys og lyddesignere, koreografer og scenografer den profesjonelle rammen, og inni denne rammen står barna og ungdommene og byr på seg selv, sin kultur og historie, på sitt nivå.

I Fargespill er det musikken og kunsten som er i fokus, og det har aldri vært ment som et «hjelp-prosjekt», men siden 2004 har Fargespill vist seg å få også store positive sosiale konsekvenser på grunn av måten vi jobber på.

Vi mener at dette bunner i at vi jobber utelukkende ressursfokuset:

Sosial og kulturell anerkjennelse er kanskje den viktigste ressursen for at barn og unge med innvandrerbakgrunn skal kunne vokse seg sterke og trygge i et nytt land. Problemet er at dette ikke er noe de bare kan skaffe seg selv, det er noe vi som bor her allerede må være villige til å gi dem. Og for å kunne gjøre det må vi fokusere på ressursene, ikke problemene. I stedet for å spørre «Hva mangler du?», spør vi «Hva har du å gi oss?», fordi hvert enkelt menneskes skjebne og historie har noe viktig å fortelle oss, historier til mennesker som har sett og opplevd ting vi ikke har opplevd. Vi trenger alle aktørene våre for at disse historiene skal bli fortalt. Og ikke minst; Vi trenger alle disse menneskene som kanskje ikke vet at de trengs.

Slutningen er veldig enkel; Behandles man som et offer, blir man et offer. Behandles man som en ressurs, blir man en ressurs.

Ut i fra forestillingen og den ressursorienterte metoden har Fargespill begynt å operere på flere forskjellige arenaer. Konseptet er lisensiert til 11 kommuner i Norge og 4 i Sverige, som drives som selvstendige kompani, med tett oppfølging fra oss. Videre har vi siden 2012 jobbet med implementering av metoden i skolen. Vi har samarbeidet med enkeltskoler om bruk av metoden i skolehverdagen, i 2015 starter vi opp et videreutdanningsstudie basert på Fargespill-metoden i samarbeid med Høgskolen i Bergen og vi jobber med å utvikle et skybasert læringsverktøy, basert på en tverrfaglig interaktiv digital formidlingsplattform med utgangspunkt i Fargespill-metoden (applikasjon) som skal lanseres gjennom bl.a. Feide og It's Learning i 2015.

Fargespills erfaring ligger i all hovedsak i arbeidet med barn og unge amatører i profesjonelle rammer og utvikling av nye talent. Erfaringene har vist oss hvordan det går an å få utvikling på feltet, og hvordan vi kan hente ut disse ressursene.

2. Generelle bemerkninger

Vi i Fargespill opplever at vi som samfunn har en ide om å utvikle innvandrere til å bli konsumenter og deltakere i et allerede etablert kulturliv, i stedet for å se hvilke muligheter innvandring representerer i forhold til å utvikle det eksisterende til noe nytt, rikere og bedre. Samfunnets velmente arroganse setter en effektiv stopper for gode og gjensidig berikende møter. Vi lykkes ikke i å skape et kulturliv med plass til alle - og vi forstår ikke hvorfor.

2.1. Pkt 5. Inkludering»

Målet Hordaland fylkeskommune har satt seg om at «*Kulturlivet i Hordaland skal vere prega av mangfald, likeverd og likestilling*» er absolutt verdt å berømme. Vi ser også at det er gjort en rekke gode betraktninger om en del av problemstillingene rundt å nå dette målet. Samtidig ser vi at noen av betraktningene mangler mål for av hvordan man skal klare å løse problemet.

Vi mener at målgruppen selv få en større rolle i tiltaksplanene. De forskjellige innvandremiljøene besitter stor kulturell kompetanse som det eksisterende kulturlivet trenger for å kunne gjenspeile det samfunnet vi lever i. Årsaken til at vi sjeldent klarer å koble de to er fordi at vi har forskjellige koder /

språk / måter å delta i og jobbe med kultur. Her har vi mye å lære i alle leire, og veldig mye å vinne om vi får det til.

Deltakelse, eller mangel på sådan, handler i stor grad om gjensidig forståelse, og skal man oppnå det må vi også vite hva det er som gjør at visse grupper faller utenfor i utgangspunktet.

2.1.1. Forslag til tiltak under Pkt 5. Inkludering i Handlingsprogrammet

Fargespill synes det er flott at Hordaland fylkeskommune ønsker å «A. Styrke mangfoldet i aktivitet og deltaking for grupper som treng særskild merksamd», men vi ser ikke hensikten med å utvikle en strategi hvor hverken målgruppene eller kulturinstitusjonene er deltakende.

For å etablere et likeverdig kulturliv kreves det mer enn rå politisk gjennomslagskraft, det krever hjerte. Vår opplevelse er at strategier basert på overordnede, politiske krav skaper frustrasjon, likegyldighet og/eller motstand, og virker mot sin hensikt.

Målgruppene selv må involveres i planarbeidet. Som dere sikkert vet, innvandrergupper er ikke unisone. Det er store sosiale forskjeller på tamiler og eritreere, og det er viktig at de forskjellige stemmene tas med i utviklingen av strategiene. Én overordnet strategi vil ha vanskelig for å fungere for å inkludere alle kulturelle miljø.

Videre er det avgjørende at de kulturelle institusjonene som skal ta i mot nye utøvere, produsenter og publikummere tas med i planprosessen. Man oppnår lite ved å innføre krav om kulturelt mangfold i institusjoner eller på lokalt nivå dersom personene som skal oppfylle kravene ikke forstår verdien av hvorfor de skal gjennomføre dem. Det har allerede vist seg at dersom institusjonene/kulturfeltet ikke har forståelse for den kunstneriske gevinsten som ligger i kulturmøter, vil de fokusere på prosjekter som er kvantitativt målbare, og ambisjonen vil være økte bevilgninger i stedet for kunstnerisk utvikling.

Dette er komplisert, men vi mener det er viktig at de politiske kravene henger sammen med både begeistring, forståelse og kompetanse for å kunne endre de etablerte holdningene. Og det er viktig at de som skal faktisk skal gjennomføre tiltakene føler et eierskap til prosessen og til de satte målene.

- a. Fargespill forslår at Hordaland fylkeskommune inkluderer representanter fra lokale kulturelle miljø, samt aktører fra kulturlivet (herunder; institusjoner, produsenter osv med kompetanse på interkulturelt samarbeid) i arbeidsgruppen sammen med Hordaland fylkeskommune og Det felles innvandrerråd i Hordaland - for sammen å utvikle en detaljert strategi for videre arbeid.

2.2. Informasjonsarbeid (Sosiale koder)

~ Fargespill mener mye av problematikken rundt manglende integrering i kulturlivet ligger i at vi opererer med store forskjeller i forståelsen av sosiale koder, og at dette er et vesentlig aspekt å ta med i utarbeidelse av strategier.

Problemer ligger i at en stor gruppe mennesker står på sidelinjen av det norske, kulturelle felleskapet fordi de har vokst opp med andre kulturelle og sosiale koder som ikke nødvendigvis er overførbare til den norske kulturen. De ulike kulturelle miljøene vet ikke nødvendigvis hvordan de skal bli synlige

fordi de ikke kjenner de sosiale kodene og deres kulturelle kapital blir ikke anerkjent av det eksisterende kulturlivet.

Dette skaper et tilsynelatende gap i den kulturelle kapitalen som igjen har skapt retorikk og holdninger som er svært uheldige og skadelige når vi skal utvikle såkalt kulturelt medlemskap. Anerkjennelse av innvandreres kulturelle kapital er nødvendig for å kunne skape et reelt kulturelt medlemskap.

Innvandrergupper i Norge er ikke en homogen gruppe, og dette bør bli tydeligere i den politiske diskusjonen. Innvandrergupper er svært komplekse, og krever derfor alt annet enn enkle løsninger. På den andre side er vi mennesker skapt like, vi har alle noe å by på. Men da må vi også vite hvordan vi skal bli hørt.

Forslag til tiltak:

- a. Holdninger og språk som signaliserer respekt og likeverd, og gir innsikt i mulighetene som ligger i at vi er forskjellige må etableres allerede i grunnskolen. Fargespill foreslår at Hordaland fylkeskommune samarbeider med kommune og stat, og satser på ressursfokuserte metoder og pedagogikk gjennom kunstnerisk og kulturell virksomhet, inn i grunnskolen, videregående skole, samt i lærerutdanningen. Fargespill er allerede i gang med denne prosessen gjennom samarbeid med Byrådsavdeling for barnehage og skole i Bergen Kommune og Høgskolen i Bergen, og vi bidrar gjerne med våre erfaringer.
- b. Videre ser vi for oss at utvalget nevnt under forrige punkt vil kunne være en god arena for å finne andre tiltak hvor innvandrergupper kan danne en bedre forståelse av de sosiale kodene som kreves for innpass i det eksisterende kulturliv, og på denne måten bidra til anerkjennelse og synliggjøring av de forskjellige gruppenes kulturelle kapital.
- c. Vi mener videre at prosjekter som Fargespill er avgjørende; Prosjekter der mange kulturelle miljøer møter hverandre (også det norske). Prosjekt der man under gode rammer synliggjør de kulturelle ressursene mennesker har med seg fra en hel verden og hva kulturmøter kan forløse - samtidig som det er en arena der aktørene kan fortsette å utvikle både seg selv og sitt kulturelle uttrykk, i trygge rammer preget av tillit og forventninger. Vi tror at denne type prosjekter som er kunstnerisk motiverte og ressursfokuserte gir pedagogiske og sosiale resultater som både fremmer samhandling over kulturelle grenser, og synliggjør kunstlivet samfunnsmessige betydning også som sosial og pedagogisk kraft.

3. Avslutningsvis

Kulturell kapital er på samme måte som penger og aksjer av en relativ og symbolsk størrelse. Verdien av denne kapitalen er proporsjonal med samfunnets verdivurdering; Den som gir blir rik - både i egne og andres øyne. Derfor tar vi utgangspunkt i det gamle sosiale ritualet, gaveutvekslingen. Vi gir hverandre det beste våre kulturer har frembrakt og av dette lager vi en forestilling. Gaveutvekslingens viktigste funksjon er ikke at vi skal få men at vi skal få lov til å gi. For når vi gir føler vi oss sterke og trygge og kan by på det beste i oss selv.

"Samfunn blir altså dypest sett skapt på mikronivå i relasjoner mellom enkeltindivider" for å sitere sosialantropologen Fredrik Barth. Det er i disse millioner av møter kulturen vår skapes. På samme måte er det alle disse enkeltmøtene mellom aktører i kulturlivet som materialiserer norsk

kulturpolitikk og som forvandler ord til handling. Derfor er målgruppens deltakelse, samt holdninger og motivasjon hos hver enkelt viktig. Folk som har valgt å arbeide i kunstfeltet vil heller ha kunstneriske enn politiske, sosiale og pedagogiske insentiver for sitt arbeid. Gjennom Fargespill har vi erfart at det er fullt mulig å kombinere det å arbeide med 100 % kunstnerisk fokus og samtidig høste politisk, sosial og pedagogisk gevinst.

Fargespill takker for muligheten til å spille inn våre tanker om veien videre for Hordalands fremtidige kulturpolitikk. Vi vil også gjerne invitere Hordaland fylkeskommune til å gå i tettere dialog med oss om mulige regionale tiltak.

Mvh,
Stiftelsen Fargespill

FARGESPILL

MINA GRIGGSØT. 2, 5013 BERGEN
NYSÅRSET. 124, 5002 BERGEN

TILLEGG:

4. Spørsmål om varighet på driftstilskudd over Hordaland fylkeskommunes budsjett.

«Hordaland fylkeskommune vurderer å endre dette til ei ordning med alternative tilskotsperiodar for tilskot til drift. Til dømes kan det vere aktuelt med 3-årige løyvingar for driftstilskot. Det vert lagt til grunn at i ei slik alternativ ordning skal det likevel rapporterast årleg, men ein treng ikkje sende ny søknad. Etter 3-årsperioden skal ei evaluering vere ein del av grunnlaget for vurdering av vidare driftsstøtte. Hordaland fylkeskommune vil ha høyringspartane sitt syn på dette før endeleg vedtak av planen.»

Fargespill har mottatt driftstilskudd fra Hordaland fylkeskommune siden 2011. Tilskuddet vi mottar er utslagsgivende for vår daglige drift, som i tillegg til generell drift omhandler inntil 8-10 ukentlige øvelser med rundt 100 barn og ungdom.

Forutsigbarhet i driften er alfa omega for Fargespill dersom vi skal klare å opprettholde aktivitetsnivået vi har i dag. Skulle vi miste det vil i praksis en kulturskole med 100 elever stå i stor fare for å måtte legge ned, til tross for en øvrig sunn økonomi. Fargespill har en god egeninntjening og mottar tilskudd fra et knippe private aktører, men sistnevnte tilskudd er forutsatt at de øremerkes prosjekter, ikke drift.

Slik det fungerer i dag, ligger det en viss sikkerhet i å ligge inne på såkalt «fast post», selv om vi er veldig klar over at man ikke skal ta for gitt neste års driftstilskudd. Vi jobber alltid med å utvikle oss, både kunstnerisk og som organisasjon, noe vi tenker er viktig for oss selv samt for tilskuddsgiverne våre.

Vi er bekymret for at et 3-årig driftstilskudd vil sette organisasjoner som vår i mye større grad åpen for slag ved politiske endringer, til tross for at vi oppfyller krav om nettopp innhold og aktualitet. Samtidig mener vi at driftstilskudd over offentlige budsjett skal baseres på innhold og aktualitet, og ikke vane. Vi er derfor positive til 3-årige løyvinger for driftstilskudd, med mulighet for videre støtte etter endt evaluering.